

GRADA®

David Černý

TAJEMSTVÍ Karlova mostu

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

DAVID ČERNÝ TAJEMSTVÍ KARLOVA MOSTU

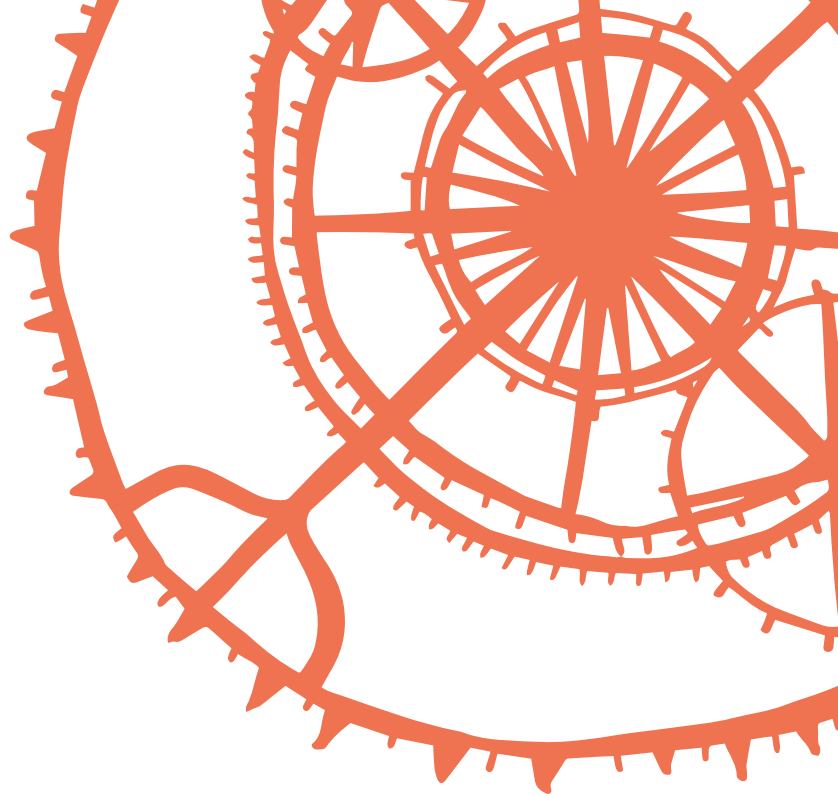
Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
obchod@grada.cz, www.grada.cz
tel.: +420 234 264 401
jako svou 8705. publikaci

Odpovědná redaktorka Alice Zavadilová
Sazba Martin Dubský
Jazyková korektura Pavlína Zelníčková
Fotografie na obálce Lenka Petruželová

Počet stran 128
První vydání, Praha 2023
Vytiskla tiskárna FINIDR, s.r.o., Český Těšín

© Grada Publishing, a.s., 2023
Cover Design © Grada Publishing, a.s., 2023

ISBN 978-80-271-7080-7 (ePub)
ISBN 978-80-271-7079-1 (pdf)
ISBN 978-80-271-5158-5 (print)

David Černý

TAJEMSTVÍ Karlova mostu

Grada Publishing

Tátovi,
který mě provází
Prahou...

OBSAH

Most svatého Víta	6
1. Jak to bylo s mosty v Česku	8
2. 19. století – zlatá éra pražských mostů	12
3. Doprava a osvětlení na Karlově mostě	18
4. Pražské povodně, které ohrožovaly Karlův most.....	22
5. Bruncvíkova socha na Karlově mostě – hraniční patník mezi Starým Městem a Malou Stranou.....	26
6. Jan Nepomucký, nejslavnější český svatý.....	30
7. Sochy na Karlově mostě.....	34
8. Památná lípa u Karlova mostu	96
9. Co zbylo z Juditina mostu, předchůdce mostu Karlova	98
10. Čtyři sféry Staroměstské mostecké věže a ochrana před démony	102
11. Pražské mystérium aneb Když slunce zapadá do hrobky králů.....	106
12. Obraz Panny Marie, tajemné válečky a věčné světýlko na balkonku u Karlova mostu	110
13. Ledňáček	114
14. Stěhování sloupu svatého Václava	118
15. Via sancta – svatá cesta z Prahy do Staré Boleslavi.....	122

Most svatého Víta

Foto: Klára Hášová

DAVID ČERNÝ

pochází ze staré pražské rodiny, která po staletí provozovala pekařství v Petřské čtvrti.

V současné době vede projekt Miluju Prahu, který se zabývá krásami města. David stále žije na Starém Městě, nedaleko Staroměstského náměstí.

Když vyprávíte o Praze, nezbyvá vám než v téměř každé druhé větě říct jméno: Karel IV. Je fascinující odhalovat, jak se jeho vůle, která hýbala dějinami před téměř 700 lety, vtiskla do tváře našeho milovaného města, tedy Prahy. Zřejmě nejikoničtější stavbou karolínské doby je kamenný most, který se císařovou zásluhou začal stavět v roce 1357.

Po většinu doby své existence ale nenesl most Karlovo jméno. Říkalo se mu prostě kamenný most, pražský most nebo jen most, protože až do roku 1841 byl v Praze jediný a nebylo potřeba rozlišovat.

Pokud bychom hledali jeho původní jméno, asi bychom zjistili, že most byl pod ochranou svatého Víta. Důkazem tohoto tvrzení je reliéfní výjev na Staroměstské mostecké věži, kde most stráží právě tento svatý. Nad jeho ramenem, které přivezl od Prahy předek Karla IV., kníže Václav, byla postavena katedrála, a tedy založen český stát, ke kterému se již více než tisíc let hlásíme. Pod ochranou svatého Víta byl vystavěn i náš most. Dnes zcela samozřejmě jméno Karlův se vžilo až na základě návrhu Karla Havlíčka Borovského někdy kolem roku 1870.

Ve svých předchozích publikacích o tajemstvích Prahy jsem se samozřejmě často zabýval i Karlovým mostem. Některé informace z nich tak najdete i v této knize. Většina kapitol je však úplně nových. Zvu vás na procházku po mostě, po němž kráčeli králové, jezdily tramvaje, ubíraly se pohřební průvody, vznikaly na něm legendy a ukrývala se tajemství.

David Černý

Jak to bylo s mosty v Česku

Oprvním mostě, který v Praze spojil malostranský a staroměstský břeh, se dozvídáme už ve svatováclavské legendě. Šlo pravděpodobně o dřevěnou lávku a její přesné umístění není úplně jasné. Buď stála přibližně už v místech dnešního Karlova mostu, nebo dál po proudu řeky, někde v ústí Platněřské ulice na nábřeží, či dokonce až v místech Mánesova mostu. V legendě se popisuje jeden z prvních

svatováclavských zázraků. Tři roky po násilné smrti svatého Václava bylo jeho tělo převáženo ze Staré Boleslavi do Prahy. Když průvod s povozem s tělem knížete dorazil do Prahy, nemohl překonat rozbouřenou Vltavu. Divoká voda se valila přes povodní prolomený dřevěný most. Po modlitbách se řeka zázračně uklidnila a nechala průvod se světcovým tělem překonat řeku. Legenda tak dokládá, že v Praze byl dřevěný most už v první polovině 10. století.

Kresba: Ondřej Šefců

Juditin most byl v Praze postaven mezi lety 1158 až 1172. Kresba architekta Ondřeje Šefců je rekonstrukcí pravděpodobné podoby Juditina mostu

Další zmínku o pražském mostě najdeme v Kosmově kronice, kde se píše o velké povodni roku 1118.

Kosmas píše: „Roku od narození Páně 1118. V měsíci září byla taková povodeň, jaké, tuším, nebylo od potopy světa na zemi. Neboť naše řeka Vltava, náhle prudce vyrazivši ze svého řečiště, ach, kolik vsí, kolik v našem podhradí domů, chalup a kostelů svým přívalem pobrala! Neboť kdežto jindy, ač se to málokdy stává, povrch vody sotva dosahoval podlahy mostu, za této povodně vystoupila voda přes deset loket nad most.“

O čtyřicet let později v roce 1158, byl 11. ledna v německém Řezně korunován kníže Vladislav II. na

Foto: David Černý

Most v bavorském Regensburgu stojí od roku 1146. 11. ledna 1158 byl v tomto místě korunován kníže Vladislav II. na českého krále. Regensburský most se stal vzorem pro stavbu prvního kamenného Juitina mostu v Praze a celém Česku

Foto: David Černý

Kamenný most v Písku byl postaven ve třetí čtvrtině 13. století. Je tak nejstarším stojícím mostem u nás. Říká se mu most Jelení podle legendy, která vypráví, že prvním, kdo most přešel byl jelen z místních hvozdů

Kresba: Friedrich Bernhard Werner

[illegible]

10

svatého Jana Nepomuckého, sousoší kalvárie, svaté Anny Samotřetí a svatého Antonína Paduánského. Most byl často poškozován povodněmi. Do dnešních dnů se zachovalo šest původních oblouků o šířce 7 až 8,2 metrů. Nejširší, třináctimetrový oblouk nahradil v roce 1768 částí mostu, které pobořila povodeň. Most byl původně chráněn na svých koncích věžemi. První se zřítíla při povodni 1768 a druhá byla úmyslně stržena v roce 1825, protože překážela vzrůstajícímu dopravnímu ruchu.

Třetí nejstarší most v Česku stál v Roudnici nad Labem. V roce 1340 ho nechal postavit pražský biskup Jan IV. z Dražic. Byl to vůbec první kamenný most přes Labe. Most přestál

mnoho povodní, byl ale poškozen po bitvě na Bílé hoře a zcela zničen během třicetileté války. 24. srpna roku 1333 byl na svatého Bartoloměje položen základní kámen s ostatky svatých. Stavbu vedl mistr Vilím, který vybudoval most ve francouzském Avignonu. Most byl dokončen 2. října 1340. Dva roky nato odolal velké povodni, která v Praze pobořila Juditin most. Během třicetileté války Švédové most zcela rozstříleli. Ten pak už ani přes několik plánů nebyl nikdy obnoven. Na jeho místě jezdil přívoz, který až na začátku 20. století nahradil nový most – Špindlerův.

Čtvrtým nejstarším kamenným mostem v Česku je Karlův most v Praze, který nahradil Juditin most.

Zdroj: B. Tolman – V. Chaloupecký, Starý kamenný most přes Labe v Roudnici. Praha 1909

Takto vypadaly poslední zbytky roudnického gotického mostu v roce 1906 před likvidací

19. století - zlatá éra pražských mostů

Karlův most se dlouhá léta nijak nejmenoval. Říkalo se mu pražský most nebo kamenný most nebo prostě most, protože nebylo možné si ho v Praze s žádným jiným zaměnit. Stál nad řekou od roku 1357 až do roku 1841 ve městě sám. Druhá polovina devatenáctého století byla obdobím pražských mostů. Od roku 1841 jich Praha postavila hned šest. V současné době spravuje Technická správa komunikací hl. m. Prahy přesně 700 mostů ve vlastnictví města, další mosty či lávky mají jiné vlastníky nebo je spravují městské části. Přes celou Vltavu dnes vede 19 mostů, další, který se bude jmenovat Dvorecký a spojí břehy mezi Podolím a Zlíchovem, je ve výstavbě – dvacátý pražský most přes celou Vltavu by měl být hotový v roce 2025.

Jako **druhý** se v Praze objevil krásný řetězový **most** císaře Františka I., který stál mezi tehdejšími Novými alejemi (dnes Národní třídou) a vedl přes Střelecký ostrov do tehdy Chotkovy, dnes Vítězné ulice na Malé Straně. Celková délka mostu byla 412 metrů a šířka od zábradlí k zábradlí 9 metrů. Šlo o most visutý, kdy mostovku držely řetězy uchycené v mohutných věžích. Řetězy měly 3,16 metru dlouhé články.

Most se začal stavět v roce 1839. Dne 2. listopadu 1841 bylo hotovo a v 10 hodin v rámci zatěžkávací zkoušky bylo po mostě přehnáno 150 kusů skotu. Při další zkoušce druhý den na most vjelo osmispřeží s kočárem o váze 330 vídeňských centů (asi 18,5 tuny),

dvě šestispřeží o váze 200 vídeňských centů (11,2 tuny), tři čtyřspřeží po 150 centech (8,4 tuny) a dvě dvojspřeží po 50 centech (2,8 tuny). Přesto právě velké zatížení se mostu stalo osudným. Přes most se přepravovaly těžké vozy ze smíchovské vagónky. V roce 1857 koně táhly na valníku desetitunový železniční vůz. Most zatížení nevydržel, prohnul se a rozhoupal, což způsobilo paniku. Po tomto incidentu se těžké náklady opět začaly dopravovat přes Karlův most. Po znaleckém posudku z roku 1870 byla z mostu zcela vyloučena doprava a byl omezen i počet lidí, kteří mohou přes most v jednu chvíli přecházet. Starý řetězový most sloužil Pražanům jen 57 let. V roce 1898 byl provoz na mostě